

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян” № 1А, 1000 София, тел. 986-21-67, 987-55-13,
[e-mail: arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 163

Дата: 26.02.2025 г.

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ
НА ГРАЖДАНСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

СТАНОВИЩЕ

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
по тълкувателно дело № 2/2024 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

С Разпореждане на Председателя на ВКС от 14.05.2024 г. е образувано тълкувателно дело № 2/2024 г. по описа на Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия на ВКС по следния въпрос:

„Настъпва ли вещноправният ефект на придобивната давност, ако наследникът се позове на изтекла в полза на наследодателя му придобивна давност, след като е загубил владението върху имота за период по-дълъг от 6 месеца?“

На основание чл. 129, ал. 4 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) Висшият адвокатски съвет излага на вниманието Ви становище по поставените за тълкуване въпроси, предмет на образуваното тълкувателно дело № 2/2024 г. по описа на ОСГК на ВКС.

I. Противоречива практика, мотивирала предложението за приемане на тълкувателно решение:

По разрешаването на поставения по-горе въпрос е формирана противоречива практика на различни състави на Гражданската колегия на ВКС.

1.1. Според едното становище в практиката, поддържано в Решение № 92 от 25.04.2016 г., постановено по гр. дело № 6259/2015 г. I-во г. о. на ВКС, Решение № 168 от 14.11.2023 г. на ВКС по гр. д. № 4234/2022 г., I-во г. о. на ВКС, Решение № 3025/01.02.2006 г., по гр. д. № 2241/2004 г. IV-то г. о. на ВКС и др., позоваването на придобивната давност не е елемент от фактическия състав (ФС) на това придобивно основание, поради което изгубването на владението върху вещта за повече от 6-месечен срок не води до невъзможност впоследствие лицето, упражнявало владение, да се позове на последиците на давността, ако давността е била изтекла преди изгубване на владението.

1.2. Според другото становище в практиката, поддържано в Решение № 118 от 11.01.2021 г. на ВКС по гр. д. № 665/2020 г., II-ро г. о. на ВКС, Решение № 73 от 9.07.2019 г. на ВКС по гр. д. № 3771/2018 г., II-ро г. о. на ВКС, Решение № 355 от 14.07.2010 г. на ВКС по гр. д. № 802/2009 г., II-ро г. о. на ВКС, изтичането на давността не води автоматично до възникване на право на собственост в полза на владелеца на недвижимия имот, тъй като тя не се прилага служебно. Поради това, за позоваване на давността е необходимо предявяване на иск за собственост, възражение срещу предявен такъв иск или чрез снабдяване с нотариален акт за собственост, издаден по обстоятелствена проверка на основание давностно владение. В случай, че владелецът изгуби владението върху вещта за повече от шест месеца преди позоваването на давността, тя се смята за прекъсната и нейните последици за заличени.

1.3. Както в практиката, застъпваща първото становище, така и в актовете, в които се приема за правилно второто виждане, се прави едно и също позоваване на приетото в т. 2. от Тълкувателно решение № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, съгласно което *„Позоваването не е елемент от фактическия състав на придобивното основание по чл. 79 ЗС, а процесуално средство за защита на материалноправните последици на давността, зачитани към момента на изтичане на законовия срок“*.

От отделните решения се вижда, че всъщност в тях съдът, макар и при разглеждане на конкретен въпрос, свързан с приложение на правилото на чл. 81 ЗС, е разсъждавал във връзка с момента, в който се придобива едно вещно право по силата на изтекла придобивна давност **и за това дали за придобиването на правото е необходимо и позоваване не като средство за защита (иск, възражение или чрез констативен нотариален акт), а като елемент от**

фактическия състав на придобивната давност като придобивно основание.

Практиката е стигнала твърде далеч като свързва позоваването с елемент от фактическия състав, възприемайки го като „потвърждаване“ на самото своене, което трябвало да бъде демонстрирано чрез тези три действия – иск, възражение, снабдяване с нотариален акт за собственост по давност. Поради това, при отговор на конкретно поставения въпрос, следва да се изясни действително съдържание на правилото на чл. 81 ЗС, независимо от споровете за приложението на придобивната давност. Неизбежно е обаче и да не се вземе становище и относно елементите на фактическия състав на придобивната давност, и по-специално дали той включва елемента „позоваване“ като потвърждаване на своенето.

2. Становище по поставения въпрос:

Висшият адвокатски съвет счита за правилно първото становище по така поставения за тълкуване въпрос, а именно, че вещноправният ефект на придобивната давност настъпва и в хипотезата на позоваване от наследник на изтекла в полза на наследодателя му придобивна давност, след като е загубил владението върху имота за период по-дълъг от 6 месеца.

ВАДВС счита, че по така поставения въпрос ВКС вече се е произнесъл в т. 2 и т. 3 от Тълкувателно решение № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС.

2.1. Прекъсването на придобивната давност по чл. 81 ЗС не намира приложение спрямо вече изтекъл вече изтекла придобивна давност.

Правилото на чл. 81 ЗС никога не е било тълкувано по начин, според който вече изтеклата давност (или изтеклия давностен срок) да бъде заличавана с обратно действие на това основание, каквото тълкуване се среща в част от практиката ни днес.

2.1.1. Правилото на чл. 81 ЗС¹ не е нововъведено в правната ни система със сега действащия Закон за собствеността, а има своите корени в чл. 19 от Закона за давността² (отм.), който е гласял: „Давността се прекъсва по естествена причина, когато владелецът се лиши от ползуването на вещта в продължение на повече от шест месеци“. Видно е, че разпоредбата на чл. 19 ЗД (отм.) е изцяло запазена посредством днешния чл. 81 ЗС, поради което тълкуванията в доктрината на вече отменения текст са актуални и днес.

По-старата доктрина е свързвала правилото на чл. 19 ЗД (отм.), по силата на което давността се е прекъсвала с изгубване на владението за повече от шест

¹ Наричано в доктрината „естествено“ основание за прекъсване на давността, за разлика от гражданските основания по чл. 116 ЗЗД и други закони.

² Обн. ДВ, бр. 23 от 30.01.1898 г. и действал до 1951 г. (отм. с ДВ, бр. 92 от 16 Ноември 1951 г.)

месеца, с шестмесечен срок за предявяване на владелческите иски по чл. 310, 311 и 314 от Закона за имуществото, за собствеността и сервитутите (отм.)³(наричан за краткост ЗИСС). Връзката между прекъсването на придобивната давност поради загубване на владението за повече от шест месеца по чл. 19 ЗД (отм.) и изгубването на възможността да се защити владението чрез посесорни иски по чл. 310, 311 и 314 ЗИСС (отм.) е очевидна. Владелецът не е собственик, но има правното очакване да стане собственик, поради което законодателят му е предоставил възможност да защити владението, когато същото му е отнето без правно основание, предоставяйки му специална владелческа защита. Тази защита обаче е ограничена с шестмесечен преклузивен срок, в който искът следва да бъде предявен. Затова, ако владелецът пропусне да защити владението си, теклата в негова полза придобивна давност, основана на това владение, също се прекъсва.⁴ **Така и тогава правилото на чл. 19 ЗД (отм.) не е било свързано със загубване на вече придобитото вещно право, а с прекъсване на давността тогава, когато тя още не изтекла – преди изтичане на законоустановения давност срок.** Идентично е било и обяснението на този институт във Франция и Италия, откъдето е бил реципиран чл. 19 ЗД (отм.).⁵

Именно поради горното срокът по чл. 19 ЗД (отм.), днешен чл. 81 ЗС, и срокът по чл. 48⁶ от Закона за гражданското съдопроизводство (ЗГС) (отм.),⁷ отговарящ на срока по чл. 75 ЗС и чл. 76 ЗС, са били идентични.⁸

Следователно логиката на законодателя, видно и от направения кратък исторически анализ, винаги е била, че когато владелецът изгуби възможността да предяви владелчески иск, давността се прекъсва на предвиденото естествено основание за прекъсване по чл. 81 ЗС. Безспорно е, че както владелецът, така и собственикът може да се защити с владелчески иски. Безспорно е, че владелецът, който вече е придобил собствеността върху вещта посредством изтекла в негова полза придобивна давност може да се защитава и с посесорен и с петитурен иск. Когато обаче е придобито право на собственост по давност и собственикът, преди да се позове на давността, е загубил владението си, той

³ Обн. ДВ. бр.29 от 7 Февруари 1904 г., отм. ДВ. бр.92 от 16 Ноември 1951 г.

⁴ **Вълчановъ, Х.** Коментар върху закона за давността. Б.: Печатница Н. В. Велчевъ К. Д., 1938 , с. 91. В съвременната доктрина подобна връзка е отбелязана от **Стоянов, В.** Цит. съч. с. 67 – „Въобщо шестмесечният срок, предвиден в чл. 81 от ЗС, не е случаен – той кореспондира със същия срок, предвиден за защита на владението.“

⁵ **Стоянов, В. Димитров, В.** Относно изгубване на владението по Смисъла на чл. 81ЗС след изтичане на придобивната давност. сп. Адвокатски преглед бр. № 3/2024 г.

⁶ Текстът е гласял: „Иски за владение се допускат само въ този случай, ако те са предявени въ течение на шестъ месеца, отъ когато е нарушено владението, и, при това, ако те са предявени отъ лица, които сами или чрезъ свои представители са владели имота спокойно и не за трето лице“

⁷ Утвърден с указ от 15.12.1891 г.

⁸ Връзка между чл. 19 ЗД и чл. 48 ЗГС е била посочена у **Фаденхехт, Й.** Система на българското вещно право. Част I. Увод. Владение. София: изд. „Петко Венедиков“, 2024 , с. 218.

може да се защити с владелчески иск в рамките на шестмесечния срок по чл. 75 или чл. 76 ЗС, но ако изпусне този срок, за него остава възможността да се защити с петиторния ревандикационен иск по чл. 108 ЗС. Това е така, тъй като правото му на собственост вече е придобито по давност, а защитата на собствеността при отнето владение, независимо от придобивното му основание, става чрез предявяване на иск по чл. 108 ЗС. Неслучайно в т. 2. от Тълкувателно решение № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС се прие, че зачитането на придобивното основание давност става към момента на изтичане на законоустановения срок, а не към момента на позоваването, независимо от начина, по който става това. За съществуване на правото на собственост, извън случаите, в които самото придобиване се материализира в акт (каквито са нотариалните актове за прехвърлителни сделки), не е необходимо то да бъде удостоверено чрез какъвто и да било документ. Наследникът придобива собствеността чрез наследяване по закон, независимо дали разполага с удостоверение за наследници или не и дали се снабдил с нотариален акт в негова полза за наследения имот. Съществуването на правото на собственост е едно, а удостоверяването на правото на собственост – съвсем друго.

Масово, извън големите населени места у нас, хората не разполагат с документи за правото си на собственост, не само на свое име, но и на името на своите наследодатели, защото не им се е налагало да се легитимират като такива, защото или не са възниквали правни спорове въобще, или защото в общността е известно на кого е имотът и това не е нужно да бъде установено с какъвто и да било документ.

2.1.2. Извън историческия анализ на правилото на чл. 81 ЗС, видно от самия текст на разпоредбата, изгубването на владението върху вещта за повече от 6 месеца, **не води до заличаване на вече изтеклата придобивната давност, а единствено до прекъсване на неизтекла давност.**⁹ В практиката не съществува спор, че както спирането, така и прекъсването на придобивната и погасителната давност, са юридически факти, които могат да породят правните си последици **единствено спрямо все още неизтекла давност**, защото само ако давността е изтекла, вече няма какво нито да се прекъсва, нито да се спира.¹⁰ Обратното разбиране, че може да се прекъсва вече изтекла давност с изгубване на владението върху вещта за повече от шестмесеца, не само, че не намира опора

⁹ В същия смисъл Додов, А. „Позоваване на изтекла придобивна давност при изгубено владение за повече от шест месеца след изтичането. Становище по тълкувателно дело № 2 от 2024 г. на ОСГК на ВКС“ в бр. 9/2024 г. на сп. „Собственост и право“

¹⁰ Русчев, И. Допустимо ли е признаване на дълг след изтичане на давностния срок. Правен сайт „Труд и право“.

в закона, но е и в пряко противоречие с изричното правило на чл. 113 ЗЗД. Прекъсването на давността (чл. 116 ЗЗД и чл. 81 ЗС) и отказът от давност са различни правни институти, при които обаче материалноправната последица е една и съща – с обратна сила се заличават последиците на теклата давност. Разликата е, че при прекъсване на давността се заличават правните последиците на неизтекла давност, а при отказът от давност се заличават правните последици на вече изтекла давност. Ето защо няма как загубване на владението за повече от шест месеца да доведе до „прекъсване“ на изтеклата давност по такъв начин, че собственикът, който се позовава на тази изтекла давност да не може да се защити с иск за собственост, защото видиш ли ти не се бил позовал да тази давност преди да са били изтекли шест месеца от загубване на владението. Собственикът, в чиято полза е изтекла давността и изгубил владението за повече от шест месеца, не може да се защити единствено с владелчески иск, защото предявяването на такъв иск е ограничено със срок (чл. 75 и чл. 76 ЗС).

Приемането на обратното, че с изгубване на владението за повече от шест месеца от наследника, който се позоваване на придобито право на собственост от наследодателя по давност, се изгубва и самото право на собственост, води до абсурден, не само правен, но и житейски резултат. В практиката са известни множество случаи, в които наследодателят е владял 10, 20, 30 и повече години, но не се „позовал“ на правото си, защото не му се наложило в живота си да го направи. Наследникът е придобил имота по наследство от своя наследодател, но понеже не живее в него, или самият имот се намира в изоставени населени места, с каквито България е пълна, в този имот се настаняват трети лица и по логиката на част от съдебната практика наследникът не може да се защити, не само с владелчески иск, когато са изтекли повече от 6 месеца, но и с иск за собственост, защото не можел да се позове на правото на наследодателя си, поради загубване на владението си за повече от шест месеца?

Подобно тълкуване – че с изгубване на владението за повече от шест месеца след като давността е изтекла, се изгубва и самото вещно право, не е налице нито в доктрината у нас, нито в други европейски държави, които приемат триелементната теория за ФС на придобивната давност, тъй като според привържениците на това виждане, след изтичане на законоустановения срок (5 или 10 годишен), в патримониума на владелеца възниква ново право – това да се позове на последиците на давността и да придобие вещното право. Приемането на триелементната теория, според класическото ѝ разбиране, не прави така че давността да тече неограничено във времето до въпросното позоваване, за да е мислимо същата да бъде прекъсната на двадесетата или тридесетата година от започването ѝ, само защото владението е било изгубено.

Противоречивата съдебна практика, която е причина за образуване на настоящото тълкувателно дело, в тази част от решенията, в които се приема, че ако наследникът е изгубил владението върху вещта за повече от шест месеца не може да се позове на изтеклата давност в полза на наследодателя, е в пряко противоречие с вече приетото в т. 3 .от Тълкувателно решение № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, според което: *„Възможно е да бъде придобито право на собственост на недвижим имот, на основание чл.79 ЗС от лице, което не се е позовало на давността преди смъртта си и неговите права да се признаят на неговите наследници в съдебен процес по спор за собственост“*.

Вярно е, че в тълкувателното решение не е разглеждан въпросът за загубване на владение от наследника за повече от шест месеца, но този въпрос няма и как да стои, защото позоваване на давност от наследник, която е изтекла в полза на наследодателя, при всички случаи касае вече изтекла давност.

2.2. Поставеният въпрос, макар и конкретно свързан с приложението на правилото на чл. 81 ЗС, е следствие от дългогодишни спорове практиката и доктрина, за това кои са елементите от фактическия състав на придобивното основание придобивна давност по чл. 79 ЗС, респективно по чл. 80, ал. 1 ЗС и по-точно какво е действието на т. нар позоваване.

На тези спорове обаче край трябваше да сложи именно Тълкувателно решение № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, където се прие, че ФС на придобивната давност има два елемента (владение и срок), а т. нар. позоваване е единствено процесуално средство за защита. В частта от практиката, която приема, че чл. 81 ЗС намира приложение и спрямо изтекъл давностен срок, се поддържа именно противоположното разбиране, че без позоваване самото вещно право не е придобито, респективно до момента на позоваване, давността подлежи на прекъсване.

В този смисъл, поставеният въпрос за тълкуване е неточен, тъй като той е свързан с това дали *„настъпва вещноправният ефект на придобивната давност, ако наследникът се позове на изтекла в полза на наследодателя му придобивна давност след като е загубил владението върху имота за период по-дълъг от 6 месеца“*. Т.е. при него изначално се приема, че самото позоваване е нужно за настъпването на вещноправния ефект на придобивната давност, което обаче не отразява същинския спор в практиката.¹¹

¹¹ От своя страна приемането, че въпросното позоваване е елемент от ФС на давността, всъщност пряко противоречи на приетото в т. 2 от ТР № 4/2012 г. на ОСГК, ВКС.

Поради това, независимо от евентуален положителен отговор на поставения за тълкуване въпрос, отново може да се достигне до неправилно разбиране на бъдещото тълкувателно решение по настоящото тълкувателно дело, тъй като на практика ВКС ще е казал, че **позоваването** в посочената хипотеза поражда действие, следователно отново няма по категоричен начин и в мотивите, и в диспозитива на тълкувателното решение да се посочи, вече възприетото в ТР № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, че позоваването е единствено средство за защита на последиците на придобивната давност, а не необходим елемент за тяхното пораждаване.

От цитирания диспозитив на т. 3. от Тълкувателно решение № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС е видно, че ВКС вече е приел, че в тази хипотеза **правото вече е възникнало в патримониума на наследодателя** и това право се **признава** на неговите наследници в съдебен процес по спор за собственост. Следователно, при прочита на т. 2 и т. 3 от тълкувателното решение не остава никакво съмнение, че т. нар. позоваване не е елемент от ФС на придобивната давност, както и че самото вещно право възниква след изтичане на давностния срок, а не след позоваването от страна на наследника. Така всъщност се оказва, че въпросът по настоящото тълкувателно дело вече е бил поставен и отговорен в Тълкувателно решение № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, а последващата практика, приемаща обратното на изясненото тук виждане, просто не прилага задължителното за нея тълкувателно решение.

Поради горното, правилното поставяне на въпроса по настоящото тълкувателно дело е от ключово значение, тъй като отделните решенията, посочени като разнопосочна практика, едновременно се позовават на вече многократно посоченото тълкувателно решение № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, но тълкувайки го по различен начин. Самото ТР № 4/2012 на ОСГК, ВКС, преди повече от 10 години, също е било образувано по въпрос, формално свързан с приложение на правилото на чл. 81 ЗС, но е видно, че отговорът му всъщност засяга далеч по-големият въпрос за ФС на придобивната давност.¹²

Поради изложеното дотук ВАДвС счита, че ОСГК на ВКС трябва да допълни и измени въпроса по настоящото дело по следния начин:

¹² Всъщност едно от двете решения, довели до образуването на тълкувателното дело през 2012 г., е било постановено именно във връзка с настоящия въпрос относно приложението на чл. 81 ЗС. Така в Решение № 355/2010 г. по гр. д. № 802/2009 г. на II гр. отд., ВКС, се приема: „Позоваването на придобивна давност след изгубване на владението за повече от 6 месеца не може да ползва владелеца и неговите правоприменици поради прекъсването на давността с изгубване на владението и юридическото заличаване с обратна сила на изтеклия период на давностния срок“.

1) Необходимо ли е позоваване и ако да - чрез кои действия, за да бъде придобито на основание изтекла придобивната давност едно вещно право?

В случай, че отговорът на първия поставен въпрос е положителен, в противоречие с приетото в настоящото становище на ВАДВС, ОСГК следва да преформулира вече поставения въпрос по следния начин:

2) Правилото на чл. 81 ЗС относно прекъсване на придобивната давност след изгубване на владението върху вещта за повече от шест месеца намира ли приложение и след изтичане на законоустановеният давностен срок от пет, респективно десет години, ако владелецът не е извършил позоваване на придобитото право преди да изгуби владението върху вещта?

Единствено чрез конкретни отговори на така поставените въпроси ще се избегне всякакво съмнение относно фактическия състав на придобивната давност и това дали правилото на чл. 81 ЗС намира приложение и след изтичане на законоустановения срок.

2.3. Последниците на придобивната давност настъпват независимо от т. нар. „позоваване“, което представлява единствено процесуално средство за защита при оспорване на вече придобитото право от страна на трето лице или средство за удостоверяване на придобитото право на собственост.

Съгласно т. 1. от ТР № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС, за да може едно лице да защити правото, което е придобило по давност, тъй като съдът не следи служебно за изтеклата давност (чл. 120 ЗЗД), той трябва да извърши някое от следните действия – да предяви иск за собственост, твърдейки, че е придобил правото на основание изтекла в негова полза (или на негов праводател) придобивна давност, да направи възражение със същото съдържание по такъв иск, насочен срещу него, или да се сдобие с констативен нотариален акт по реда на чл. 587, ал. 2 ГПК.¹³

2.3.1. Терминът „защитно процесуално средство“, употребен в ТР № 4/2012 г. на ОСГК на ВКС следва да се разбира с оглед принципите на гражданския процес у нас.

Необходимостта от защита на едно право в гражданския процес всъщност винаги предполага **процесуално поведение, свързано с предявяване на иск**

¹³ Последната възможност за позоваване чрез снабдяване с констативен нотариален акт е обект на критика у **Петров, В.** Ретроактивно позоваване на изтекла придобивна давност след изгубване на владелческия иск. в правен сайт „Предизвикай правото“, 2024 г.

или възражение, но това процесуално поведение не е правопораждащо за самото право. Вещното право не прави изключение от това, тъй като независимо от конкретното му придобивно основание (оригинерно или деривативно), страната, която го въвежда в процеса, следва да докаже всички елементи от правопораждащия го ФС, които няма как да настъпват за първи път чрез самото позоваване на него (въвеждането му в процеса чрез иск или възражение). Поради това няма как и предявяването на иск или възражението да бъдат елемент от фактическия състав на придобивната давност, дори да се приеме, че това позоваване е „потвърждаване“ на намерението за своеене, каквото разбиране се прокрадва в част от съдебната практика, тъй като нито собствеността, нито някое ограничено вещно право, се придобиват чрез иск (с изключение на такъв по чл. 19, ал. 3 ЗЗД) или възражение, а с уредените в закона придобивни способности. Така този който се позовава на изтекля придобивна давност винаги трябва да проведе пълно и главно доказване на елементите на давността - владение и изтеклия давностен срок в рамките на гражданския процес, независимо дали има качеството ищец или ответник, като това „позоваване“ по смисъла, приет в ТР № 4/2012 г. на ОСГК, ВКС, е всъщност **доказване** на осъществения придобивен способ – придобивна давност.¹⁴

Абсолютно идентична е хипотезата, при която един кредитор, в качеството си на ищец в процеса, се позове на своето вземане и се домогне да установи всички елементи от правопораждащия го ФС – той ще установи наличието на вземане в неговия патримониум, а чрез самото позоваване единствено ще потърси съдебна защита на накърненото си право.

В подкрепа на горната теза могат да бъдат изложени допълнителни процесуални аргументи. Така едно лице, веднъж защитило придобитото по давност право чрез „позоваване“ в рамките на процеса, без значение дали чрез предявяване на иск, или чрез възражение, **ще постигне защита единствено спрямо другата страна в процеса, а не абсолютна защита спрямо всяко трето лице, което в бъдеще ще оспори правото му.** Затова няма как чрез това относително процесуално действие по предявяване на иск или възражение, противопоставимо единствено на насрещната страна и неговите правоприемници, някак си да се постига абсолютност на придобитото вещно право.

В случай че друго лице, което не е обвързано от вече настъпилата сила на пресъдено нещо (СПН) по делото, по което е извършено въпросно „позоваване“, също оспорва правото на собственика, респективно титуляря на ограничено

¹⁴ Стоянов, В. Димитров, В. цит. съч.

вещно право, последният отново ще трябва да предяви иск (дори и насрещен) или да направи възражение, по този начин отново защитавайки (позовавайки се на) своето право като докаже съществуването му.

Ако това лице, макар и веднъж спечелило делото въз основа на направено позоваване на изтеклата придобивна давност, пропусне отново да защити правото си в друг процес (или по морални съображения реши да не се позовава на последиците от давността), то ще бъде обвързано от новото решение чрез неговата СПН, като спрямо участниците в този втори процес ще се счита, че лицето не разполага с вещното право. Именно поради това въпросното позоваване има единствено процесуален характер.¹⁵

Това разбиране за позоваване, което всъщност е предявяване на правото в рамките на процеса, изцяло кореспондира и с разбиранията на съвременната теория за вещното право като непритезателно субективно право, при което титулярят му се ползва самостоятелно от правото си, без да има необходимост от съдействие от страна на трето лице.¹⁶ Самата възможност за възстановяване на отнетото владение върху вещта представлява едно ново относително реституционно право спрямо конкретното лице, което го е отнело.¹⁷ Поради това, на още по-голямо основание, е нелогично тази относителна възможност да се предяви иск или да се направи възражение спрямо конкретна страна някак си да доведе до придобиване на абсолютното по своя характер вещно право.

Идентични са и аргументите срещу приемането, че подобно позоваване може да се извърши чрез констативен нотариален акт. Всъщност изначално, ако се говори за позоваване в тази хипотеза, то такова позоваване е налице не със снабдяването с констативен нотариален акт по обстоятелствена проверка, а с молбата до нотариуса за започване на нотариално производство. Към този „способ за позоваване“ може да се допълни, че дори от граматическото тълкуване на чл. 587, ал. 2 ГПК законодателят е предвидил, че *„Ако собственикът не разполага с такива доказателства (за правото му на собственост) или ако те не са достатъчни, нотариусът извършва обстоятелствена проверка за придобиване на собствеността по давност (...)“*, по този начин ясно посочвайки, че към обстоятелствена проверка се пристъпва за **констатиране на собствеността**, а не за тепърва придобиването ѝ в патримониума на владелеца. Този извод се подкрепя и от систематичното тълкуване на ал. 2 във връзка с ал. 1 на чл. 587 ГПК, тъй като и в ал. 1 от

¹⁵ В този смисъл **Стоянов, В.** Придобиване по давност. София: Българска академия на науките, 2014, с. 107-114

¹⁶ **Русчев, И.** Притезателното субективно право. Претенцията, притезанието и правото на иск. в сборник в памет на проф. д-р Живко Сталев, С.: Сиела, 2009 г. с. 278.

¹⁷ пак там.

разпоредбата се приема, че „**Когато собственикът на имот няма документ за правото си, той може да се снабди с такъв, след като установи с надлежни писмени доказателства пред нотариуса своето право.**“. Следователно и в хипотезата на обстоятелствена проверка по документи (чл. 587, ал. 1 ГПК) и в хипотезата на констатиране на собствеността, придобита по давност (чл. 587, ал. 2 ГПК) за законодателя ни лицето, **явяващо се пред нотариуса е вече собственик, придобил правото, а не лице, което тепърва ще придобива правото чрез действията на нотариуса или посредством позоваването със своята молба до нотариуса.**

Именно поради горното под „процесуално средство за защита“ следва да се разбира, че с тези действия (иск или възражение) владелецът защитава вече придобитото си право срещу всяко лице, което му го оспорва, но не и че чрез тях се прави т.нар. позоваване, което да се счете за трети и последен елемент от ФС на придобивната давност.

С оглед изложеното, Висшият адвокатски съвет счита, че отговорът на третия въпрос би следвало да бъде:

Вещноправният ефект на придобивната давност настъпва и в хипотезата на позоваване от наследник на изтекла в полза на наследодателя му придобивна давност, дори след като е загубил владението върху имота за период по-дълъг от 6 месеца.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

/п/

АДВ. Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ